

ELSŐ JÁTÉK

KIRÁLYOK JÚDEÁBAN

SZEREPLŐK

EVANGÉLISTA

NAGY HERÓDES, Júdea királya

ELPISZ, Heródes királynéja

EFRAIM, Heródes királyi kamarása

PROCLUS, római tiszt Heródes testőrségében

RABSZOLGAFIÚ, inas Heródes udvarában

FŐPAP

ZORASZTÉSZ, főasztrológus

TITKÁR

ORVOS

DÁRIUSZ, kapitány Heródes seregében

MÁTYÁS, fanatikus rabbi

GÁSPÁR, idős káldeus

MENYHÁRT, görög harcos

BOLDIZSÁR, ifjú szerecsen

} a három bölcs király

MÁRIA, Jézus anyja

JÓZSEF, Mária férje

PÁSZTOR

PÁSZTORNÉ

CILLÁ, a lányuk, kilencéves

HÍRNÖK

ANGYAL

URAK, HÖLGYEK, RABSZOLGÁK, KÍSÉRŐK ÉS TÖMEG

M E G J E G Y Z É S E K

A szereplők

EFRAIM – Hatvanasnak képzelem, aki élete utolsó negyven esztendejét kizárólag annak szentelte, hogy a lenyakazását elkerülje egy olyan udvarban, ahol a tegnap kegyeltjének egyik napról a másikra szó nélkül lecsapják a fejét, és ahol mindenki összeesküszik mindenki ellen. Durcás makogása felajzott kecskére emlékeztet; ha látnánk, keskeny szakállat visel, és tekintetében az állandósult aggodalom ül. Egy élet tapasztalata sem tanította meg, hogy Heródes kezelésének a legjobb módja, ha bátran szembeszáll vele.

PROCLUS – Még csak a huszonkilencedik évét tapossa, de nehéz élete és fegyelmezettsége érettebbnek mutatja. Rómaiként vállalt szolgálatot Júdeában Heródes testőrségének kapitányaként. (Arkheolaosz idején bekerül a római katonai gépezetbe, később még fogunk vele találkozni.) Érzései szerint ízig-vérig római, európai módra lenézi a keletieket, nagyvárosi módra a vidékieket. Egyáltalán nem fél Heródestől, és ezért jól ki is jön vele.

RABSZOLGAFIÚ – Tizenhárom éves, a keleti udvarok megszkott, elkényeztetett mihasznája. Alighanem görög vagy levantei származék; jóképű, hetyke és végtelenül kényes.

HÁROMKIRÁLYOK – A hagyomány (habár nem a Biblia) szerint a bölcsek királyok, akik a föld három népfaját, Sém, Hám és Jáfet gyermekeit jelképezik (Ázsia, Afrika, Európa).

GÁSPÁR – Ázsiai vénember, tanult, szelíd és méltóságteljes, viszszahúzó és tartózkodó. Bölcsessége az értelem bölcsessége.

MENYHÁRT – Élete teljében lévő európai. A gyakorlati dolgok érdeklik; a csillagokat azért vizsgálja, hogy útmutatást keressen tetteihez. Bölcsessége a testi érzékek bölcsessége.

HERÓDES Mondd akkor te, főpapom, hol kell a Krisztusnak megszületnie!

FŐPAP Uram, királyom, nagy valószínűséggel a júdeai Betlehemben, Mikeás próféta könyvében meg van írva: „Te pedig, Betlehem, bár a legkisebb vagy Júda nemzetségei között, mégis belőled származik az, aki uralkodni fog Izráelen.”

HERÓDES Hm, Betlehem? Nos, bölcs fejedelmeim, akkor aligha kell messze mennetek. Habár szerintem nemigen találtak ott érdemleget. Isten háta mögötti porfészek. Királyoknak nem szokása sárfalú viskókban és birkaaklokban születniük. Fiú, mondd az istállómasternek, készítsen lovakat az uraknak, és igazítsa őket útba Betlehem felé!

RABSZOLGAFIÚ Rögvest, fényességes király.

HERÓDES Most pedig mindannyian vonuljatok vissza! Néhány szót magam óhajtok váltani e királyi csillagfejtőkkel. De ide figyeljete, tartsátok a szátokat!

MIND Királyunkat szolgáljuk. Isten óvja felségedet!

RABSZOLGAFIÚ (*kajánul, tudva, hogy büntetlenül bőszt fel mindenkit*) Császárunkat szolgáljuk. Üdvöz légy, Caesar!

MIND Üdvöz légy, Caesar!

HERÓDES Becsukd az ajtót!

(Az ajtó becsukódik.)

(pergősen, hízelgően) Uraim, látjátok kényes helyzetemet. Az emberek zsarnoknak, kényúrnak mondanak, de nem vagyok a magam ura. Róma a markában tartja Júdeát, és nem hunyhatok szemet, ha lázadás tör ki. Ha azonban az Ég úgy akarja, és Izráelnek vezetőt támaszt, akkor kész vagyok szívvel-lélekkel síkra szállni a zsidó függetlenségért. Bízhatok bennetek?

GÁSPÁR Megbízatusunknak nem része királyok szándékát elárulni.

HERÓDES Remek. Mondjátok, hol láttátok először ezt a királyi csillagot megjeleneni?

BOLDIZSÁR Napkeleten láttuk tizenkét napja.

HERÓDES Tizenkét napja. *(eltűnődve)* Az Oroszlán házában... Júda oroszlánja... a Dávid-ház. Meglehet. Betlehemet Dávid városának nevezik – tudtátok ezt? A Szentírás pedig emleget

ti Betlehemet. Pap és király. Fölállítottátok a horoszkópját?
Milyen lesz az az ember, aki a zsidók királyának születik?

MENYHÁRT Büszkébb lesz a császárnál, szerényebb a rabszolgájánál; országa napkelettől napnyugatig terjed, magasabbra emelkedik az egeknél is, mélyebbre hatol a sírnál is, de belefér egy emberszívbe.

GÁSPÁR Áldozatot mutat be Jeruzsálemben, és temploma lesz Rómában és Bizáncban, ő maga pedig áldozat és főpap lesz egyben.

HERÓDES Titkokat beszéltek. Azt mondjátok meg, vajon harcos király lesz-e.

BOLDIZSÁR A legnagyobb harcos lesz, mégis a békesség fejedelmének mondják majd. Ő lesz a győztes és az áldozat minden háborúban, és diadalát vereségében aratja. És amikor véget érnek a háborúi, népén szeretetben uralkodik.

HERÓDES Nem lehet szeretettel uralkodni az emberek felett. Amikor megtaláljátok ezt a ti királyotokat, mondjátok meg ezt neki! Három dologgal lehet uralkodni az emberek felett: félelemmel, kapzsisággal és a biztonság ígéretével. Én ne tudnám? Bennem ne lett volna szeretet? Kemény kézzel uralkodtam – féltek tőlem és gyűlöltek is érte –, de országomat felvirágoztattam, békéjét megvédtem. Ám akit csak szerettem, mind elárult – asszony, gyerek, testvér: valamennyi, valamennyi! A szeretet áruló, elárult engem, elárul minden királyt, és el fogja árulni a Krisztusotokat. Ezt az üzenetet adjátok át neki Heródestől, a zsidók királyától!

GÁSPÁR Uram, mihelyt megtaláljuk a Krisztust...

HERÓDES Az ám, meg is feledkeztem róla. Amikor megtaláljátok, gyertek vissza, és számoljatok be! Gyorsan és ravaszul kell eljárunk. A hazafias pártnak nem kell más, csak egy vezető, egy név, hogy a széthúzás helyett végre egyesüljön. *Engem* nem támogatnának, mert nem Jákób házából származom, de ha magam is elmegyek és hűséget esküszöm a királyi gyermeknek, akkor nyilván felsorakoznak mögöttem. Előbb azonban meg kell bizonyosodnunk a fiú felől. Ugye bízhatok bennetek, hogy rögvest meghozzátok nekem a hírt?

I. SZÍN
A keresztút

EVANGÉLISTA *Miután Pilátus átadta Jézust a katonáknak, azok levették róla a bíborruhát, felöltöztették saját ruhájába, és kivitték, hogy megfeszítsék őt.*

(elvonuló emberek zaja a háttérben)

ELSŐ FIÚ Beni! Samu! Gyertek! Megfeszítenek valakit.

MÁSODIK FIÚ Húha! Erre jönnek fölfele?

ELSŐ FIÚ Aha. Van egypár záptojásom. Dobáljuk meg!

MÁSODIK FIÚ *(kurjongatva)* Ejha! Siessetek!

SADRAK Takarodjatok innen, komisz kölkei!

VÉN Adjon Isten jó reggelt, Sadrak tiszteletes! Jöttünk megnézni a vesztést. Szép időnk van hozzá.

SADRAK Túl meleg. Vihar lesz belőle.

VÉN Á, dehogy. Kellemes szellő fújdogál. Pompás idő. Jó élni.

SADRAK Hát, módfelett. *(epésen)* Vénen, betegesen jó érzés élet-erős fiatal emberek idő előtti halálát látni. Fölöttük állónak érzi magát az ember.

VÉN Főleg, ha az illető azzal dicsekedett, hogy fölötte áll a halálnak.

SADRAK Bizony, bizony. Mindannyian félünk a haláltól. Gög úgy tenni, mintha a halál nem volna vagy nem számítana.

VÉN *(gúnyolódva)* Ha ez a Jézus így gondolja, akkor itt az alkalom, hogy bebizonyítsa.

SADRAK Csakhogy felette kínos lenne, ha bebizonyítaná! Tegyük fel, hogy fogja magát, lelép a keresztfáról, és közli: „Nem tudtok megölni. Megtörtem az Ádámra mondott átkot, és kitiltottam a halált a földi életből.” ...Tajtékoznál, testvér, igaz-e?

VÉN *(megriadva)* Csak nem gondolod, hogy fennáll ennek a veszélye?

SADRAK A veszélye?... Dehogy, csak tréfáltam. Jézus meghal, ahogyan te is. Ez vigasztal. Nagyon is vigasztal... Atyavilág! Nézd, mekkora csődület! Rómaiak, zsidók egyaránt: páratlan népesemény. Szedjük a lábunk!

FÉBÉ Ó, Jupiter, nézz oda: itt van Glaucus!

GLAUCUS Nahát, Fébé! És a szép Calpurnia is! Kísérjen titeket Venus és valamennyi turbékoló galambja! Hallod-e, Flavius? Merre tartotok?

FLAVIUS A kivégzésre. Jöttök-e ti is?

GLAUCUS Untig elegendem van a kivégzésekből. Ha egyet láttál, már elég. Mind ugyanaz. Bezzeg ha vadállatok vagy gladiátorok volnának! Az már valami! Szabadnapot kaptak kiskegyedék Claudia nagyméltóságútól?

CALPURNIA Az úrnő beteg. Rémálmok kínozzák.

FÉBÉ A zsidó próféta miatt gyötrődik. Kiküldött minket, hogy nézzük meg, és mondjuk el neki, hogy halt meg. Pilátus küldte Flaviust, hogy kísérjen el minket.

FLAVIUS Pilátus egyfolytában dühöng.

FÉBÉ Ráncolta a homlokát végig reggeli alatt is, és hatalmas nyaklevest kent le az egyik rabszolgának, mert beleragadt egy légy a mézbe. Akkor az úrnőm zokogni kezdett, és félrevonult a szobájába, ahol most is Apollóhoz fohászkodik.

GLAUCUS Ránézett Pánra a holdfényben. Húzd össze nála a függönyt: nem jó, ha a telihold rávilágít az álmodó arcára!

FLAVIUS Elfogta a páni félelem Pilátust is. Azt beszélték, ez a Jézus az Isten Fiának mondta magát! Pilátus remegni kezdett, és megkérdezte Jézust, honnan jött. Az meg csak hallgatott.

FÉBÉ Az Isten fia?...

GLAUCUS Meggondoltam magamat. Veletek tartok. Ha egy istent feszítenek meg, abban mégiscsak van valami újszerű...

JÁNOS Mária, Jézus anyja, biztos vagy benne, hogy menni akarsz?

SZŰZ MÁRIA Egészen a fa lábáig, János Bár-Zebádia.

JÁNOS Lázár húga, Mária, beszélj vele! Mondd meg neki, nem szabadna jönnie!

MAGDALAI MÁRIA Drága Mária anyám, kíméld magad! János férfi, én pedig... én pedig éltem a világban, és sok rútságot láttam. De neked ez más.

SZŰZ MÁRIA Igen, Mária lányom, nekem más. Ti valamennyien barátai vagytok, de én az anyja vagyok, én hordtam a szívem alatt, én adtam neki életet.